

I. Pankkivaltuusmiehillä käyteltävänä olleista tärkeämmistä asioista.

1 §.

Pankkivaltuusmiehille 8 p:nä Marraskuuta 1889 tulleessa kirjotuksessa ovat Kotkan Kaupunginvaltuusmiehet huomautaneet että kaupungin kauppa ja teollisuus olennaisesti edistyisivät, jos sikäläiset liikemiehet ja teollisuuden-harjottajat pääsisivät nauttimaan niitä etuja, joita Suomen Pankki rahastamuksissaan tarjoo yleisölle, jonka tähden ja kun mainitun kaupungin liiketoiminta jo on niin vakavaksi varttunut, että Suomen Pankin konttori siellä kieltämättä kannattaisi ainakin ylläpitokustannukset, niin Kaupunginvaltuusmiehet ovat pyytäneet että Pankki Kotkaan perustaisi pankinkonttorin ja ylläpitäisi sitä, jota varten kaupunki omalla kustannuksellaan kuntoon panisi ja viisi ensimmäistä pankinkonttorin toimintavuotta, laskien Kesäkuun 1 p:stä sinä vuonna, jolloin konttori avattaisiin, sen käytettäväksi antaisi sopivalla paikalla olevan ja muuratulla kassaholvilla varustetun huoneuksen, jossa olisi vähintään neljä huonetta ja kyökki, tuhannen markan vuokrasta vuodessa; ja on myöskin Kotkan Maistraatti 31 p:nä Lokakuuta päivätyssä kirjeessä, jonka mukana mainittu hakemuskirja on Pankkiin lähetetty, yhtynyt siihen, mitä Kaupunginvaltuusmiehet siinä ovat lausuneet, sekä sen lisäksi huomauttanut että puheiksi tulleen pankinkonttorin perustaminen, joka konttori mieluummin olisi avattava jo kesällä vuonna 1890, ei ainoastaan tyydyttäisi paikkakunnan senlaisen laitoksen tar-

Suomen Pankin konttorin perustaminen Kotkan kaupunkiin.

vetta, vaan että myöskin sisämaan liikemiehet ja kauppa hyötyisivät niistä eduista, mitä Kotkan kaupunkiin sijoitettu Suomen Pankin konttori tuottaisi sille koti- ja ulkomaan paikkakuntain väliselle tavarain-vaihdolle, jota nyt jo välitetään ja Kotkan rautatien liikenteelle avattua, epäilemättä vielä suuremmassa määrässä tulee välitettäväksi mainitun kaupungin kautta.

Tämän johdosta on Suomen Pankin Johtokunta 7 p:nä Marraskuuta annetussa kirjoituksessa lausunut Johtokunnankin ajatelleen Kotkan kaupunkiin perustaa Pankin konttorin, joka Johtokunnan mielestä, jospa ei aluksi tuottaisikaan mainittavaa ylijäämää, varmaankin olisi kustannukset kannattava, koska Kotkan kaupunki jo kauvan aikaa on ollut melkoinen maamme puutavarain vientipaikka, ja, sitte kuin se rautatiellä yhdistetään maamme rautatieverkkoon, arvatenkin tulee välittämään sekä suurta osaa Savon vientiä että myöskin tuontia sekä siihen maakuntaan että muihinkin sisämaan paikkakuntiin; ja sen vuoksi Johtokunta puolusti anomukseen suostumista, kuitenkin niin, että puheiksi tullut pankinkonttori koekeksi pantaisiin toimeen viiden vuoden ajaksi, lukien Heinäkuun 1 p:stä 1890, jonka ohessa Johtokunta ilmotti hakijain ehdottaman konttorihuoneuksen, Johtokunnalle näytetyn piirustuksen mukaan, sisältävän kolme huonetta, eteisen ja holvin konttoria varten ja yhden huoneen ynnä kyökin vahtimestarin asunnoksi, sekä että Johtokunta oli huomannut sen hyvällä paikalla sijaitseväksi ja muunkin puolesta sopivaksi.

Mitä tulee aiotun pankinkonttorin järjestysmuotoon, niin on Johtokunta, luopuen siitä mielipiteestä, että komisariuksen- ja kassöörintoimet hoitaisi sama henkilö, niinkuin Jyväskylän, Mikkelin ja Sortavalan väliaikaisissa pankinkonttoreissa on laita, ehdottanut että sekä komisariuksen että kassöörinvirka asetettaisiin ja ollut sitä mieltä että, Kotkan elämänkustannuksiin nähden, näistä viroista olevat palkat tulisi määrätä, komisariuksen palkka 6,000 markaksi ja kassöörin 4,800. Kun tähän lisäksi tulisi 600 markkaa vahtimestarin palkkaa ja 1,000 markkaa tarverahoja, niin tekisi konttorista vuosittain oleva menomäärä 12,400 markkaa, johon ei ole laskettu kahden konttorin otettavan diskonttokomitean jäsenen palkkiota eikä konttorihuoneuksen vuokraa.

Kun myöskin Pankkivaltuusmiehet puolestansa ylempänä mainituilla perusteilla katsoivat Suomen Pankin konttorin sijoittamiseen Kotkaan olevan täyden syyn, niin Pankkivaltuusmiehet, jotka myöskin hyväksyivät Pankinjohtokunnan esityksen konttorin järjestysmuodosta ja avaamis-ajasta, ovat alamaaisessa kirjeessä Marraskuun 16 p:ltä 1889 esittäneet: että Suomen Pankin konttori, jonka tarkoitus ja toiminta olisivat samat kuin Pankin maaseutukonttoreille on määrätty, saataisiin väliaikaisesti perustaa Kotkan kaupunkiin viiden vuoden ajaksi, laskien Heinäkuun 1 p:stä 1890, jolloin mainittu konttori olisi avattava; että konttoriin otettaisiin ylimääräiselle sääntöpalkalle yksi pankinkomisarius ja yksi kassööri sekä kaksi diskonttokomitean jäsentä ja varajäsentä, joilla olisi sama toimivalta ja samain perusteiden mukaan tulevat palkka-edut kuin viimeksimainituilla virkamiehillä Pankin muissa maaseutukonttoreissa, sekä että Pankinjohtokunnan edellä-olevan esityksen mukaan tehty, 12,400 markkaan nouseva palkkasääntö konttoria varten Arnessa vahvistettaisiin.

Tämän esityksen on K. Senaatti Marraskuun 28 p:nä 1889, samana päivänä Pankkivaltuusmiehille toimitetun kirjeen mukaan, hyväksynyt, jonka jälkeen konttori avattiin Heinäkuun 1 p:nä 1890.

2 §.

Sittekuin Pankinjohtokunnalta oli valtion puolesta kysytty olisiko Suomen Pankki taipusa joidenkuiden ulkomaan pankkiirifirmain kanssa liittymään osakumppaneiksi ottaaksensa hankittavakseen sen 40,581,324 Suomen markan snuruisen 3½ prosenttin lainan, jonka viimeksi koossa olleet Valtiosäädyt olivat päättäneet otettavaksi etenkin maksamattomain, 1874 ja 1881 vuosien valtiolainaan kuuluvain obligatsioonien uusimista varten, ovat Pankkivaltuusmiehet Pankinjohtokunnan kanssa 16 p:nä Huhtikuuta 1889 asiasta pitämässään keskustelussa keskustelupöytäkirjaan merkityistä syistä olleet sitä mieltä, että Pankin ei pitäisi kieltäytyä olemasta osallisena puheenalaisen lainan hankkimisessa, johon myöskin S. Bleichröder Berliinissä, kysyttyä, on ilmottanut olevansa taipuvainen apunsa antamaan. Tämän johdosta matkustivat Pankintirehtöörit

Pankki ottaa hankkiaksensa valtiovaraston 3½ prosenttin konverttilainan.

Charpentier ja Eneberg Berliiniin itse paikalla alullisesti sopimaan osakumppanuuden perustamisesta, jolloin sovittiin että lainan hankkimisen ottaisivat yhtä suureksi osaksi toimekseen Suomen Pankki, S. Bleichröder, Diskonto Gesellschaft Berliinissä ja M. A. von Rothschild & Söhne Frankfurt am Mainissa. Toukokuun 6 p:nä 1889 oli Pankkivaltuusmiehillä tarkastettavana esillä ehdotus kontrahdiksi lainan hankkimisesta edellä-mainitulla tavalla, ja he valtuuttivat Pankinjohtokunnan Suomen Pankin puolesta lopullisesti tekemään puheenalaisen lainauskontrahtin.

3 §.

Toimia, jotka koskevat a) Pankin ulkomaisia asiamiehiä.

a) Sittekuin Pankinjohtokunta oli Pankkivaltuusmiehille ilmoittanut että useat maamme itäosassa toimivat liikemiehet osaksi olivat epäilleet Suomen Pankille myydä, osaksi eivät olleet ensinkään myyneet Lübeckissä maksettavia vekseleitänsä, koska Pankin sikäläiset asiamiehet, H:rat Piehl & Fehling, ovat eräiden muiden Suomessa asioita tekevän saksalaisten firmain kilpailijoita, sekä Johtokunta sen vuoksi oli katsonut tarpeelliseksi ottaa Pankkia varten vielä yhden asiamiehen Lübeckiin, ovat Pankkivaltuusmiehet, sitä varten pidettyjen keskustelujen perästä, Joulukuun 27 p:nä 1888 ottaneet Commerz-Bank in Lübeck nimisen firman toiseksi sikäläiseksi Suomen Pankin asiamieheksi Valtuusmiesten samana päivänä Pankinjohtokunnalle lähettämässä kirjeessä mainituilla ehdoilla, jonka ohessa Pankkivaltuusmiehet ovat valtuuttaneet Pankinjohtokunnan sen mukaisesti tekemään lopullisen sopimuksen mainitun pankin kanssa.

Koska on huomattu suotavaksi että Espanjassa olisi toinen Suomen Pankin asiamies kuin Barcelonalainen pankiirifirma Jover y C:o, ovat Pankkivaltuusmiehet Huhtikuun 12 p:nä 1889 Pankin sikäläiseksi asiamieheksi ottaneet Credit Lyonnais nimisen Madridilaisen firman, Valtuusmiesten samana päivänä Pankinjohtokunnalle lähettämässä kirjeessä mainituilla ehdoilla. Kuitenkaan ei ole Jover y C:on kanssa tehtyä sopimusta peruutettavaksi ilmoitettu, vaan on se firma toistaiseksi pysytetty Pankin asiamiehenä Barcelonassa, jota vastoin Credit Lyonnais snorittaa Pankin antamat tehtävät Madridissa y. m. paikkakunnissa Espanjassa.

Sittekuin Pankinjohtokunta yhteisessä kokouksessa Pankkivaltuusmiesten kanssa 16 p:nä Syyskuuta 1889, sen kokouksen pöytäkirjasta nähtävillä perusteilla, oli huomauttanut suotavaksi että Suomen Pankilla tähänastisen Ruotsissa olevan asiamiehensä, Stockholms Enskilda Bank'in ohessa olisi vielä toinenkin asiamies siellä, on keskustelujen perästä 9 p:nä Marraskuuta 1889 toiseksi Suomen Pankin asiamieheksi Ruotsiin otettu Skånes Enskilda Bank niminen firma.

Sen johdosta kuin Pankin Riiaassa oleva asiamies, Westberg et C:o, oli ilmoittanut sen firman tulevan lakkautettavaksi ja sen ei enään Heinäkuun 1 p:stä 1890 alkaen voivan toimittaa Pankin tehtäviä, on, useampain sikäläisten rahalaitosten kanssa keskusteltua, Pankin asiamieheksi sinne Westberg et C:on sijaan Heinäkuun 4 p:nä otettu Zweite Rigaer Gesellschaft, gegenseitigen Credits niminen firma, Pankkivaltuusmiesten saman päivän pöytäkirjasta ja Pankinjohtokunnalle lähettämästä kirjeestä tarkemmin nähtävillä ehdoilla.

b) Koska syistä, jotka mainitaan Pankkivaltuusmiesten pöytäkirjassa Elokuun 9 p:ltä 1890, on nähty suotavaksi että Pietarissa, paitsi sikäläistä asiamiestä, S:t Petersburger Privat Handelsbank'ia, olisi yksi asiamies lisää, niin on Suomen Pankin toiseksi sikäläiseksi asiamieheksi 20 p:nä Elokuuta 1890 otettu S:t Petersburger Diskonto Bank niminen firma sen tarjoomilla ehdoilla.

b) Pankin Pietarissa olevaa asiamiestä.

4 §.

Viitaten niihin seikkaperäisiin selväntekoihin, jotka 1882, 1885 ja 1888 vuoden Pankkivaliokunnalle annetut kertomukset sisältävät siitä, miten osa rahaliikkeelle tarpeetonta Suomen hopearahaa olisi käytettävä, lienee tässä tämän nyt jo perille ajetun asian päävaiheiden valaisemiseksi lupa lyhykäisesti mainita että, kun kultarahaa-kannan käytäntöön ottamisen tähden Suomen Pankissa olevaa yhden ja kahden markan arvoista hopearahaa ei enää voitu laskea metallikassaksi ja sitä ei myöskään kaikkia tarvittu liikettä varten, jo vuonna 1878 ryhdyttiin valtion kanssa keskusteluihin hopearahain yhden osan lunastamisesta Elokuun 9 p:nä 1877 annetun Suomen Suuri-

Lopputoimi, joka koskee liikkeelle tarpeettomaksi katsotun hopearahan sulattamista.

ruhtinaanman Rahalain 19 §:än 3 momentissa olevan määräyksen nojassa, jonka mukaan valtiovarasto on velvollinen vaihtorahaa vastaan antamaan Pankille kultaa. Vaikka Pankkivaltuusmiesten mielipidettä, että mainittua säännöstä olisi ilman minkäänlaista rajotusta sovittava Pankin sellaisen rahan koko varastoon, ei kannattanut hallitus, joka selitti määräyksen koskevan ainoastaan sitä osaa hopearahoista, mitä voisi pitää rahaliikkeelle tarpeellisenä, johtivat kuitenkin jatkuneet keskustelut semmoiseen sopimukseen, että valtiovarasto ottaisi puoleksi vastatakseen sen tappion, mikä syntyisi kun liikkeelle tarpeettomana pidetty osa vaihtorahoista sulatettaisiin ja myytäisiin, kuitenkin sillä ehdolla, että koko vasta-mainittu määrä, jonka K. Senaatti arvasi viideksi miljoonaksi markaksi, olisi sulatettava ja sitte myytävä niin suurin erin ja niinä aikoina, kuin Pankkivaltuusmiehet näkisivät sopivaksi. Sillä tavoin sulatettavaksi päätetyn hopearahaa määrän vähensi Senaatti sitte, Pankkivaltuusmiesten alamaisen esityksen johdosta, Lokakuun 18 p:nä 1882 kolmeksi miljoonaksi markaksi. Keväällä viime-mainittuna vuonna oli yksi miljoona markkaa ulkomaalle myyty. Ja kun Senaatti, sittekuin Pankkivaltuusmiehet Marraskuun 22 p:nä 1886 olivat alamaisimmasti esittäneet, että rahalain 19 §:än 3 momentti saisi astua voimaansa ilman että Pankissa olevaa Suomen hopearahaa sen enemmän tarvitsisi sulattaa, Valtiovarain-toimituskunnasta Toukokuun 11 p:nä 1887 annetulla kirjeellä oli ilmottanut että Senaatti ei ollut nähnyt olevan syytä sen muuttamiseen, mitä Senatti edelläpäin kerrotulla tavalla oli Lokakuun 18 p:nä 1882 asiasta määrännyt, niin Pankkivaltuusmiehet käskivät Pankinjohtokuntaa niin pian kuin suinkin ryhtymään sellaisiin toimiin, että jäljellä olevat kaksi miljoonaa markkaa hopearahaa tulisivat harkoiksi sulatuiksi. Sittekuin tämän mukaisesti vasta-mainittu määrä hopearahaa oli täkäläisessä Rahapajassa sulatettu, ovat Pankkivaltuusmiehet alamaisessa kirjutuksessa 11 p:ltä Helmikuuta 1888, sen ohessa kuin ovat sen ilmottaneet, huomauttaneet että kun siis rahaliikkeelle tarpeettomaksi katsottu koko määrä hopearahaa eli kolme miljoonaa markkaa on sulatettu, niin on Senaatin määräämä mainitun rahalain 19 §:än 3 momentin pätevyyden ehto samalla täytetty, joten ollen puheenalainen lain-

paikka olisi pidettävä täyteen voimaansa astuneena, ja sen ohessa Pankkivaltuusmiehet pyysivät saadakseen, heti kuin viimeksi sulatettu hopea on myyty, sen ilmottaa sitä varten, että Pankki saisi korvauksen siitä osasta täten syntyvää tappiota, minkä valtio on korvataksaan ottanut. Mainitun sulattamisen kautta saatiin 8,932,903 grammia puhdasta hopeata, joka vähitellen on siten rahaksi muutettu, että 3,100,063 grammia on valtion varalta Pankissa säilytetty, jota vastoin jäännös 5,832,840 grammia on eri posteissa Hamburgiin myyty yhteensä 747,053: 30 Saksan markan hinnasta, joka 123: 20 kurssin mukaan vastaa . . . . . *Smc.* 920,369: 67

Kun Valtiovarain-toimituskunta Huhtikunn 16 p:nä 1888 Pankinjohtokunnalle lähettämällään kirjeellä oli ilmottanut olevansa halullinen valtiovaraston puolesta, 16 pennin hinnasta grammi puhdasta hopeaa, ostamaan niin paljo sulattaessa saatuja harkkoja, että niistä saataisiin yhteensä 800,000 markkaa 50 ja 25 pennin kappaleen hopeavaihtorahoiksi lyödyksi, nousee hinta edellä-mainituista 3,100,063 grammista puhdasta hopeaa, joka sitä varten on Pankissa pidetty ja josta tili valtiovaraston kanssa aikanaan tehdään . . . . . *Smc.* 496,010: 08
 ja kaiken myödyn hopean hinta siis . . . *Smc.* 1,416,379: 75
 Jos siitä otetaan pois kustannukset harkkoin affineerauksesta, kuljetuksesta y. m. . . . . ,, 9,035: 67
 niin jääpi säästöä . . . . . *Smc.* 1,407,344: 08

Puheina olevain 2 miljoonan markan hopearahan sulatus ja myynti ovat siis tuottaneet 592,655 markan 92 pennin tappion, josta 10,327 markkaa 38 penniä on, 15,85 pennin kurssin mukaan grammilta, sen 65,157 grammin suuruisen eron arvo, mikä oli rahain laillisen, 8,998,060 grammin suuruisen hienouspainon ja niiden sulatettaissa huomattun todellisen, 8,932,903 grammaiin nousevan hienouspainon välillä, sekä jäännös 582,328 markkaa 54 penniä edustaa myydessä tullutta tappiomäärää.

Tämän johdosta Pankkivaltuusmiehet ovat Marraskuun 16 p:nä 1889 Valtiovarain-toimituskunnalle lähettämällään kir-

jeellä pyytäneet että Pankille, Kesäkuun 11 p:nä 1880 annetun armollisen kirjeen nojassa, valtiovaroista maksettaisiin korvaukseksi puolesta siitä tappiosta, mikä puheenalaisen hopeamäärän myymisestä on syntynyt, 291,164 markkaa 27 penniä sekä koko siitä tappion-osasta, mikä on syntynyt rahain kulumisesta yleisessä liikkeessä, 10,327 markkaa 38 penniä, eli siis yhteensä 301,491 markkaa 65 penniä; jonka perästä Valtuusmiehille annettiin Valtiovarain-toimituskunnan kirjeellä 4 p:ltä Joulukuuta 1889 tiedoksi, että K. Senaatti, hyväksyen sanotun esityksen, on käskenyt Suomen Valtio-konttoria Pankille antamaan sille edellä-mainitun mukaan tulevat 301,491 markkaa 65 penniä.

5 §.

*Toimenpide,
tarkottava
väliaikaista
Pankinraha-
varain lisää-
mistä.*

Marraskuun 20 p:nä 1890 annetussa kirjeessä on Pankinjohtokunta, huomauttaen että Pankin setelireservi on tuntuvasti vähentynyt ja että rahoja talven kuluessa arvattavasti yhä tulee paljo kysyttäväksi, varsinkin niihin melkoisiin puutavaramääriin katsoen, jotka makaavat poisviemättä maamme satamissa ja joissa paljo rahaa on kiini, Pankkivaltuusmiesten tutkittavaksi ja päätettäväksi esittänyt, eikö olisi Pankin tarkotuserään ja etuun sopivata, että Pankki, vahvistaakseen setelireserviänsä ja siitä riippuvaa tarpeellisen liikepääoman varallapito-kykyänsä ottaisi lainan, ehdotteeksi viiden miljoonan markan suuruisen.

Koska vuoden puutavarain vienti, ulkomaan puutavaramarkkinoilla tapahtuneen kovan hinnan-laskeutumisen vuoksi oli ollut hyvin epäedullinen, niin Pankkiin ei ollut tullut ulkomaisia arvoaineita niin paljoa kuin tavallisissa oloissa olisi ollut toivottava. Sen vuoksi ja kun yksityispankit, saadaksensa tyydytetyksi puutavarain-viejäin mainitusta syystä karttunutta krediitintarvetta, samaan aikaan olivat ruvenneet yhä enemmän Pankissa lainottamaan heillä olevia obligationsivarantoja, oli Pankin käyttämätön setelinanto-oikeus, joka Elokuun 30 p:nä 1890 teki 12,559,491; 25 Sm:kaa, saman vuoden Syyskuun 30 p:ään vähentynyt 11,632,531: 56 Sm:ksi ja vielä siitäkin vähentynyt sitä seuranneen Lokakuun 31 p:ään 7,496,781: 73 Sm:ksi. Taloudellista asemaa kuvaavana lienee myöskin huo-

mioon otettava, että mainittu Pankin setelireservin vähentyminen on tapahtunut, vaikka korkomäärät, jotka aina Joulukuun 3 p:stä, 1886 Maaliskuun 17 p:ään 1890, jos ei oteta lukuun ainoastaan osittaisia poikkeuksia, on pysytetty 4, 4 $\frac{1}{2}$ ja 5 prosenttina, aina vekselien laadun ja kiertoajan sekä hypoteekkilainain ja kassakreditiviiden erilaisten vakuuksien mukaan, viimeksi-mainittuna päivänä kauttaaltaan korotettiin, diskonttokorko 4 $\frac{1}{2}$, 5 ja 6 prosentiksi sekä lompattikorko 4 $\frac{1}{2}$, 5 ja 5 $\frac{1}{2}$ prosentiksi; jonka jälkeen ja sittekuin viimeksi-mainittuun korkoon nähden sitä seuranneen Lokakuun 6 p:nä oli tehty se muutos, että alin korkomäärä hypoteekkilainoista ja kassakreditiviiväistä määrättiin 5 prosentiksi, korkomäärä taas 17 p:nä viimeksi-kulunutta Marraskuuta kauttaaltaan korotettiin, niin että diskonttokorko silloin määrättiin 5, 5 $\frac{1}{2}$ ja 6 prosentiksi sekä lompattikorko 5 $\frac{1}{2}$ ja 6 prosentiksi.

Siihen nähden, mitä ylempänä on huomautettu, ovat Pankkivaltuusmiehet, jotka Pankin hallituskuntana ovat velvolliset katsomaan että Pankki voipi häiritsemättä toimittaa Kesäkuun 27 p:nä 1878 annetun armollisen ohjesäännön 1 §:ssä mainittua tehtäväänsä, maamme rahaliikkeen edistämistä ja helpottamista, samoin kuin Pankinjohtokuntakin olleet sitä mieltä, että rahallinen tila välttämättömästi vaatii väliaikaista Pankin rahavarain lisäämistä Pankinjohtokunnan ehdottaman määrän, jonka kautta Pankin setelireservi tulisi tarpeen mukaisesti lisäytymään sekä muuten peljättävä liikerahain puute ja siitä johtuvat taloudelliset häiriöt saataisiin vältetyiksi. Kun Pankkivaltuusmiehet tässä lähinnä ajattelivat että puheiksi tullut raha-määrä, ilman sen hankkimisen tarkotukselle haitallista viivytystä, voitaisiin käyttämättä olevista valtiovaroista Pankille antaa, niin Pankkivaltuusmiehet alamaisella kirjeellä Marraskuun 20 p:nä 1890 pyysivät K. Senaatilta että Suomen Pankille edellä-mainittua tarkotusta varten yleisistä valtiovaroista myönnettäisiin viiden miljoonan markan suuruinen laina niin huokealla korolla kuin mahdollista eikä ainakaan kalliimmalla kuin 4 prosentilla, joka laina olisi vuoden kuluessa siitä päivästä, jolloin se on saatu, valtiolle takaisin maksettava, ollen kuitenkin Pankki oikeutettu aikaisemminkin maksamaan osia lainasta takaisin.

Nyt mainitun esityksen Keisarillinen Senaatti Marraskuun 27 p:nä hyväksyi. Ja sen ohessa kuin Senaatti silloin määräsi että Pankin tulisi lainasta maksaa $3\frac{1}{2}$ prosenttia korkoa, käski Senaatti Valtiovarain-toimituskuntaa antamaan Suomen Valtiokonttorille tarkempia ohjeita siitä, mihin aikaan ja minkälaisina arvo-aineina laina olisi Pankille annettava.

6 §.

Toimia, jotka koskevat Pankin setelipainoa.

a) Uuden viiden markan setelin painattamista.

a) Uuden viiden markkan setelin valmistamisesta Suomen Pankin setelipainossa sekä siinä työssä aluksi syntyneistä, mutta sittemmin onnellisesti voitetuista vastuksista on setelipainon silloinen silmällä-pitäjä Filosofian Tohtori E. Grönvik antanut vuoden 1888 käsittävän seuraavan kertomuksen.

»Suomen Pankin setelipainossa on vuonna 1888 uuden viiden markan setelin painattamista, joka alkoi Syyskuun keskivaiheilla 1887, keskeytymättä toimitettu.

Kun mustalla vaskipainolla varustettuihin emäksiin oli pantava sininen pohjapaino (värintuntu), syntyi suuria vaikeuksia hyvän rekisterin aikaansaamiseen nähden. Monen turhan ponnistuksen perästä huomattiin Berliinissä tehdyillä klišeillä olevan mahdoton saavuttaa hyvää tulosta. Ne täytyi sentähden hyljätä ja uusi malli hankkia, joka värittömäksi jäävään paikkainkohdalleen sattumisen puolesta tuotti vähemmän vaikeuksia. Sittekuin useita kertoja oli koetettu painon galvanoplastisessa osastossa tehdä sellainen uusi alkuperäinen laatta, mutta ne kokeet eivät olleet onnistuneet, sentähden kuin oli vaikea saada aikaan kylliksi syvä etsaus, niin ei ollut muuta neuvoa, vaan täytyi uudestaan kääntyä ulkomaan puoleen, ja vihdoin saatiin pitkän odotuksen perästä Münchenistä, jonne Herra Tilgmann matkusti pitämään silmällä tilatun laatan tekemistä, sinkkiin etsattu alkuperäinen laatta, josta tehtyjä galvanoplastillisia jäljennöksiä on painat-
taissa käytetty.

Nämä mutkat niistä johtuvine ajanviivykkeineen olivat sillä välin vaikuttaneet sen, että suuri joukko vaskipainolla varustettua setelipaperia oli painoon kasautunut. Tämän epäsuhtan poistamiseksi ja jotta voitaisiin panna kaikki käytettävänä olevat voimat noiden puolitekoisten ainesten lopulliseen

valmistamiseen, lakkautettiin vaskipainos-paininten työ Kesäkuun 20 p:nä ja ne jäivät toimeettomiksi sen jälkeisen Syyskuun 1 p:ään asti, jolloin ne uudestaan pantiin käymään.

Ne vaskipainolla varustetut setelivarat, noin 160,000 arkkia, jotka vaskipainon väliaikaisen keskeyttämisen aikana olivat olemassa, eivät suinkaan, mitä niiden käytettäväksi kelpaavaisuuteen tulee, olleet kehuttavaa laatua. Painon esimies ja työväestö kun olivat tämänlaiseen työhön tottumattomia, niin ei alussa voitu välttää monta erehdystä, jotka haitallisesti vaikuttivat työn hyvyyteen. Erittäin vaikeaksi huomattiin paperin pitäminen tasaisesti kosteana, joka seikka on erinomaisen tärkeä hyvän rekisterin aikaansaamiseen nähden. Tästä vaikeudesta johtuvat työn tuotteen epätasaisuudet onnistui vasta loppupuolella vuotta saada kokonaan poistetuiksi. Tämän alussa epäsuotuisan tuloksen vaikutti kuitenkin parhaasta päästä se seikka, että Tervakosken tehtaasta ensiksi toimitettu paperi oli hyvin epätasaista. Koko tätä ensimmäistä lähetystä (112 riisiä) sopii siis tavallaan pitää suurenlaisessa määrässä tehtynä koevalmistuksena, tehtaan paperikonetta kun sillä aikana useita kertoja uudestaan asetettiin, joka seikka vaikutti työn tuotteen pituudelle- ja leveydelle- venyväisyyteen, jotka paperiliuskan syrjillä huomattiin olevan melkoisesti toisenlaiset kuin sen keskustassa j. n. e. — mitkä kaikki asianhaarat nähtävästikin olivat omansa erittäin haitallisesti vaikuttamaan rekisteriin.

Toisen valmistelman paperia taas tuli osa perille niin rypistyneenä, että sitä oli mahdoton käyttää.

Selvä seuraus näistä epäedullisista asianhaaroista oli se, että suuri määrä makulatuuria syntyi. Vuoden lopussa oli 267,923 arkista työnalaiseksi otettua paperia makulatuurina puistettu 89,580 arkkia, jotka lähimmiten vastaavat 35 $\frac{1}{2}$ prosenttia. Jos koko makulatuuri-määrästä . . . . 89,580 arkista poistetaan se määrä, jonka hinnasta tehdas

ilmotti luopuvansa sen vuoksi, että se oli huonosti onnistunutta	36,155	
sekä koetusarkit, joita ei ollut hyväksi käytettäväksi aiottukaan	3,500	39,655 „
niin jääpi jäljelle	49,925	arkkia

eli noin 18 $\frac{3}{4}$ prosenttia.

Ei ole epäilemistäkään ettei melkoista osaa siitä, mikä näin hyljättiin, olisi voitu emäksi käyttää, mutta kun herra Tilgmann ilmotti olevansa taipuvainen vastaamaan oman osansa (isomman) siten hukkaan menneestä paperista olevia kustannuksia, niin Pankinjohtokunta katsoi kohtuulliseksi vapauttaa hänet siitä ikävästä, että täytyisi painaa valmiiksi painos, josta keskimäärin enintään 50 prosenttia olisi voitu käyttää ja niistäkään saadut emäkset eivät olisi tyydyttäneet ankarampia tarkkeuden ja somuuden vaatimuksia.

Kesäkuun 6 p:nä suoritettiin painosta ensimmäinen annos, 40,000 emästä, ja sen perästä valmistettiin ja suoritettiin viikossa keskimäärin 35 à 40,000 emästä, niin että koko määrä painosta suoritettuja emäksiä vuoden lopussa oli 999,200, jotka vastaavat 124,900 arkkiä paperia.

Joulukuun 15 p:nä vastaan-otettiin Tervakosken tehtaasta viimeinen osa, 311,319 arkkiä = 2,490,552 emästä, sitä setelipaperin määrää, jonka valmistamisesta oli tehty sopimus.

Työväestössä on puheenalaisen vuoden aikana tapahtunut perinpohjainen muutos. Vuoden alussa oli vaskipaino-osaston johtajana eräs saksalainen (herra Fischer), ja myöskin ne työmiehet, joille oli uskottuna enintä taitoa ja huomaavaisuutta kysyvä osa työtä, olivat ulkomaalaisia. Kesäkuun 20 p:nä herra Fischer erosi toimestaan, sitä ennen siihen kuuluviin tehtäviin opetettuansa herra E. Tilgmannin, joka nyt hoitaa sekä galvanoplastillista- että vaskipainon osastoa. Samaan aikaan otettiin muidenkin vaskipainossa palvelleiden ulkomaalaisten sijaan omassa maassa syntyneet työmiehet, paitsi yhtä, joka vielä on jäljellä. Myöskin kirjapaino-painin, jota saksalainen kirjanpainaja neljä kuukautta hoiti, on sitte Heinäkuun keskivälin Suomalaisen miehen hoidettavana.»

Vielä valaistaksemme niiden vaikeuksien laatua, joita aluksi syntyi viiden markan setelien teossa, saanemme viitata siihen lausuntoon, minkä Ruotsin Valtiopankin setelipainon hoitaja herra Jaakko Bagge on suosiollisesti antanut Pankintirehtööri Charpentierin pyynnöstä, joka Joulukuussa 1887 kävi Tukholmassa etenkin saadaksensa asiantaitavilta arvosteluja Tervakosken tehtaassa valmistetusta setelipaperista.

Viiden markan arvoisten setelien tekemistä jatkettiin siten vuosi 1889 ja myöskin vuonna 1890 Syyskuun 3 p:ään asti, jolloin työ saatiin päätetyksi. Painattamisen tulos kahdena viimeksi-mainittuna vuonna näkyy tähän valmistuspäiväkirjasta otetusta yhteenvedosta.

1889.

Työnalaisena olevaa setelipaperia Tammikuun	
1 p:nä	53,443 arkkaa
Löytyvää makulatuuria Tammikuun 1 p:nä .	516 „
Painoon vuoden kuluessa suoritettua setelipaperia	222,910 „
	<hr/>
Yhteensä	276,869 arkkaa

Työn alaisena olevaa setelipaperia Joulukuun	
31 p:nä	54,853 arkkaa
Löytyvää makulatuuria Joulukuun 31 p:nä .	4,386 „
Painosta on vuoden kuluessa suoritettu:	
makulatuuria	3,380 „
setelin-emäksiä 1,714,000 kpl. eli	214,250 „
	<hr/>
Yhteensä	276,869 arkkaa

1890.

Työnalaisena setelipaperia Tammikuun 1 p:nä	54,853 arkkaa
Löytyvää makulatuuria „ „ „	4,386 „
Painoon vuoden kuluessa suoritettua setelipaperia	135,671 „
	<hr/>
Yhteensä	194,910 arkkaa

Painosta on Lokakuun 24 p:ään suoritettu:	
makulatuuria	10,135 arkkaa
setelin-emäksiä 1,478,200 kpl. eli	184,775 „
	<hr/>
Yhteensä	194,910 arkkaa

Tästä näkyy että työnalaisena olleen setelipaperin makulatuuritappio, joka vuonna 1888 nousi 39,655 arkkiin eli noin $18\frac{3}{4}$ prosenttiin, vuonna 1889 oli ainoastaan 7,250 arkkaa eli noin $3\frac{1}{2}$ prosenttia sekä vuonna 1890 vieläkin aleni 5,749 arkiksi eli hiukan enempään kuin 3 prosenttiin.

Vuonna 1888 suoritettiin painosta hyviä emäksiä	999,200 kpl.
Jos tähän lisätään vuonna 1889 suoritettuja emäksiä	1,714,000 „
ja vuonna 1890	1,478,200 „
niin saadaan yhteensä	<u>4,191,400 kpl.</u>

tehtyä hyvää viiden markan arvon emästä.

b) Uuden 500 markan setelien painoksen painattaminen.

b) Lokakuussa 1889 Pankinjohtokunta ilmotti että Pankin varasto 500 markan seteliarvon emäksiä oli niin paljo vähentynyt, että sen-arvoisten setelien puute kohdakkoin oli peljättävänä. Sittekuin Pankkivaltuusmiehet sen johdosta olivat saman kuun 7 p:nä valtuuttaneet Johtokunnan tekemään Kivipainaja Tilgmannin kanssa sopimuksen viidenkolmatta tuhannen emäksen valmistamisesta 500 markan seteleitä varten sekä Tumban tehtaasta Ruotsista tilaamaan sitä varten tarpeellista samanlaatuista paperia, kuin siellä aikaisemmin oli tehty Kööpenhaminassa painettua edellä-mainitun seteliarvon painosta varten, niin on mainittu tehdas ennen vuoden loppua suorittanut sen-mukaisesti tilatun paperimäärän, 14,500 arkkiä, jonka perästä puheenalaisen setelipainoksen painaminen alkoi Maliskuun 14 p:nä 1890 ja kesti sitä seuraavan Heinäkuun 14 p:ään. Silloin valmistettiin yhteensä 23,600 hyvää emästä, jotka vastaavat 11,800 arkkiä paperia, jota vastoin jäännös 2,700 arkkiä täytyi hyljätä. Syyksi tuohon melkoiseen makulatuuritappioon, joka yllä-olevan mukaan oli noin 18 $\frac{1}{2}$ prosenttia, sanotaan että tuon käsin tehdyn paperin kurtistumista ja laajenemista ei ollut voittu kylliksi tarkasti määrätä.

c) Uuden kymmenen markan setelin painattaminen.

c) Koska tarkoituksena oli että setelipainossa, heti kuin uuden 5 markan setelin painattaminen saataisiin lopetetuksi, ruvettaisiin tekemään uutta kymmenen markan seteliä, niin pyydettiin sitä varten Berliiniläistä taitelijaa E. Doepleriä kesällä 1888 tekemään viimeksi-mainittua seteliä varten luonnoksen, jonka jälkeen Kivipainaja Tilgmann sen luonnoksen perustuksella ja Pankkivaltuusmiesten antamain neuvojen mukaan on tehnyt puheenalaisen setelin lopulliset piirustukset. Kun nämä piirustukset Maaliskuun 6 p:nä 1889 oli Keisarilliseen Senaattiin vahvistettaviksi lähetetty sekä Senaatti armollisella julistuksella 27 p:ltä samaa kuuta oli nähnyt hyväksi

vahvistaa sen Suomen Pankin kymmenen markan arvoisten setelien muutetun sanapuvun, ulkonäön ja muodon, mikä on mainittuna julistukseen liitettyssä selityksessä, on alkuperäisten laattain kaivertaminen, Pankkivaltuusmiesten siihen Huhtikuun 17 p:nä antaman valtuutuksen nojassa, uskottu Itävalta-Unkarin Wienissä olevan valtiopankin kaiveruslaitoksen toimeksi, joka määrätyn ajan kuluessa Tammikuussa 1890 suorittikin tilauksen, jonka perästä korkolaattain sekä painolattain ja klišeien jäljennös tehtiin setelipainon galvanoplastillisessa osastossa niin aikaiseen, että 10 markan setelin vaskipainon toimittamiseen voitiin ryhtyä heti kuin viiden markan setelin painaminen oli Syyskuun 3 p:nä 1890 lopetettu. Sen jälkeisen Marraskuun loppuun oli setelipaino Pankkiin suorittanut 160,000 valmista kymmenen markan setelin emästä.

d) Kun Pankin setelipainoon tehty ilmanvaihtolaitos huomattiin tarkotustaan huonosti vastaavaksi, niin Pankkivaltuusmiehet Elokuun 13 p:nä 1888 valtuuttivat Pankinjohtokunnan teettämään setelipainoon uuden ilmanvaihtolaitoksen, Insinööri Berggrenin sitä varten tekemän ja Arkkitehti Nyströmin muutamilla muutoksilla hyväksymän ehdotuksen mukaan, sekä siihen työhön Pankin varoista käyttämään enintään 1,200 markkaa.

e) Sittekuin Suomen Valtiosäätyjen Pankintarkastajat siinä kertomuksessa, jonka he ovat antaneet 1888 vuoden pankintarkastuksesta sekä sen yhteydessä toimitetusta Pankin setelipainon katsastuksesta, olivat huomauttaneet että Herrain Pankintarkastajain mielestä toistaiseksi toimeenpannun setelien-teon silmälläpito-tavan sijaan olisi, sittekuin on saavutettu tarkempi kokemus, pantava tehokkaampi kontrolli, käskivät Pankkivaltuusmiehet Huhtikuun 23 p:nä 1888 annetulla kirjeellä Pankinjohtokuntaa, niin pian kuin riittävä kokemus on asiasta saavutettu, Valtuusmiehille antamaan ehdotuksen setelien-teon täydellisesti tehokkaan silmälläpidon aikaansaamisesta. Ja koska Herrat Pankintarkastajat 1889 vuoden tarkastuksessa ehdottivat mainittua silmälläpitoa kehittäväksi toimenpiteeksi sen, että vaskipaino-painintenlaskukoneet suljettaisiin kiinni metallilangalla ja sen päälle pantavaan lyijyyn lyötävällä, sitä varten hankittavalla leimalla, niin Pankkivaltuusmiehet vielä kirjeessä 23

d) Uusi ilmanvaihto laitos setelipainoon.

e) Setelien-teon silmälläpito.

p:nä Huhtikuuta 1889 pyysivät että Johtokunta miettiessään niitä toimenpiteitä, jotka ehkä huomattaisiin sopiviksi setelienteon mitä mahdollista tarkotuksenmukaisimman silmälläpidon aikaan saamiseksi, myöskin ottaisi huomionsa yllä-mainitun Pankintarkastajain esittämän toivomuksen.

Tämän johdosta ilmotti Pankinjohtokunta kirjeellä Kesäkuun 4 p:nä 1889 että silloinen setelipainon silmälläpitäjä Tohtori Grönvik, jolta oli vaadittu lausunto asiasta, oli lausunut sen mielipiteen, että, sen sijaan kuin laskukone oli näyttänyt olevansa hyvin sovelias työväestön silmälläpitämiseen painonhoitajan puolelta, vaatisi sen käyttäminen kontrollikeinona esimestä kohtaan, että silmälläpitäjä työn aikana lakkaamatta olisi setelipainossa, mutta että sitä vastoin sen koneen käyttäminen viimeksi-mainittuun tarkotukseen kävisi aivan hairahduttavaksi, jos se välistä ei tekisi työtään tai jos sitä ei työn aikana lakkaamatta voida pitää varalla, jonka vuoksi Tohtori Grönvik on ollut sitä mieltä, ettei täysin tehokasta silmälläpitoa saada aikaan muuten kuin että otetaan silmälläpitäjä, joka työn aikana ei saa lähteä setelipainosta ja jonka hallussa sen pääavain lomahetket on.

Tähän katsoen Pankinjohtokunta huomautti että täysin tehokas kontrolli tosin saataisiin aikaan Tohtori Grönvikin mainitsemalla tavalla, mutta että Johtokunta on ollut sitä mieltä, että sellaiseen toimenpiteeseen, siitä olevista kustannuksista huolimatta, ei pitäisi ryhtyä, etupäässä sen vuoksi, että painonhoitajan velvollisuus pitää silmällä työmiehiään sen kautta voisi näyttää lakkaavan ja väärinkäytöksiä siis ei voitaisi yhtä tehokkaasti vastustaa, jonkatähden ja kun setelipainossa siihen asti toimitettn silmälläpito Johtokunnan mielestä antaa riittävän vakuuden, Johtokunta ehdotti että, vakuuden yhä vieläkin lisäämiseksi, ainoastaan seuraava lisäys pantaisiin painonhoitajan ja Pankin välillä tehtyyn kontrahtiin, nimittäin: että painonhoitajan tulee enintään viidessä viikossa sen perästä kuin on vastaan-ottanut setelipaperin, antaa pois valmiit emäkset ja siitä syntyneen makulatuurin; että valmiita seteleitä (nimikirjotuksella varustettuja) ei saa pitää yötä painossa, sekä että, paperin mitä säästävääsimmästi pitelemistä varten pai-

nonhoitaja velvotettasiin Pankille korvaamaan 6 prosenttia enemmän nouseva makulatuuri.

Kun asia Kesäkuun 14 p:nä 1889 esiteltiin, katsoivat Pankkivaltuusmiehet siihen nähden, mitä Johtokunta oli huomauttanut, olevan syytä toistaiseksi pysyttää muuttamatta Pankkivaltuusmiesten 5 p:nä Marraskuuta 1887 hyväksymä Pankin setelipainon simälläpito-tapa, jota paitsi Valtuusmiehet hyväksyivät vasta-mainitun, Johtokunnan ehdottaman lisäyksen painonesimiehen kanssa tehtyyn kontrahtiin.

Sen ohessa pyydettiin Johtokuntaa yhä eteenkinpäin luomaan huomiota puheenalaiseen simälläpitoon ja aikanaan antamaan Valtuusmiehille ne ehdotukset asiasta, joihin kokemus ja esiintyvät asianhaarat voivat antaa aihetta.

7 §.

Sittekuin eräs komitea, jonka hallitus oli asettanut valmistamaan noussutta kysymystä Karttapaperikonktoria sekä karttapaperin ja karttamerkkien painamista koskevain laitelmain muuttamisesta muun muassa sitä varten, että karttapaperisuostunnan kustannukset saataisiin vähenemään, oli lausunut sen ajatuksen, että mainitun painamisen sopisi toimittaa Suomen Pankin setelipainossa, on Keisarillinen Senaatti Valtiovarain-toimituskunnasta 30 p:nä Marraskuuta 1877 lähetetyllä kirjeellä vaatinut Pankkivaltuusmiesten lausuntoa siitä:

sopsisiko Pankin setelipainon ottaa toimittaakseen karttapaperin ja karttamerkkien painattamisen;

voitaisiinko Pankin setelipainossa sen ohessa myöskin toimittaa postimerkkien, kirjekorttien, säästömerkkien ynnä muiden postilaitoksessa tarvittavain pienempain emästen sekä pelikorttihankkilusten painaminen;

kuinka suuriksi näiden töiden kulungit olisivat laskettavat, sekä

jos ehdotus kokonaisenaan tahi ainoastaan mitä karttarvoihin tulee huomattaisiin mahdolliseksi toteuttaa, miten mainittuin painamistöiden kontrolli, siihen nähden miten painoa muuten pidetään silmällä, voitaisiin sopivasti järjestää.

*Puheiksi tul-
lut Karttapa-
perin y. m.
valmistami-
nen Pankin
setelipai-
nossa.*

Tämän johdosta on Pankinjohtokunta, sittekuin setelipainon hoitajaa, Kivipainajaa F. Tilgmannia ja silloista setelienteon silmälläpitäjää Filosofian Tohtoria E. Grönvik'iä oli asiasta kuulustettu, Pankkivaltuusmiehille asiasta antamassaan lausunnossa huomauttanut, muun muassa, että setelipainon koko huoneus on tarpeellinen Pankin setelien tekoa varten ja että nyt puheeksi otetuita painamistöitä varten tarpeellisia koneita ei sovi siihen huoneukseen sijoittaa, semminkin koska tila siinä jo on huomattu muutamissa suhteissa niukaksi; että, kun sekä Valtiosäädyt että Pankinhallitus aivan tahallaan ovat sovittaneet painohuoneuksen ainoastaan Pankin setelien painamista varten, hyljäten kaikki tuumat painon järjestämisestä muihinkin painotöihin soveliaaksi, niin ei pitäisi huoneuksen lisärakennuksilla laajentamisen, jos se huomattasiinkin mahdolliseksi, tulla kysymykseen; että Johtokunnan mielestä ylipäänsä ei olisi oikein soveliaasta, että Pankki antautuisi asioihin, jotka eivät kuulu sen toimintaan, vaikkapa, kuten edellä-mainittu komitea on huomauttanut, otetaankin lukuun että karttapaperiverosta lähtevät tulot luetaan suostuntavaroihin, niinkuin Johtokunta, milloin sen on yhdessä tai toisessa suhteessa ollut täytettävä Hallituksen antamia tehtäviä, ei ole milloinkaan katsonut tarvitsevansa pitää lukua siitä, onko tehtävä vaarantanut suostunta- vai muita varoja, sekä että myöskin kontrolli hyötyisi vähä, jos ollenkaan, ehdolla olevasta laitelmosta, koska setelien painamista varten järjestetty kontrolli, joka maksaa ainoastaan 100 markkaa kuukaudessa, ei ole sovitettu puheenalaiseen tarkotukseen, joka tarvitsisi tulla suoritetuksi toisella tavalla.

Sen ohessa Pankinjohtokunta on selitykseksi ilmottanut että karttapaperin y. m. painaminen tosin, niinkuin ennen-mainittu komitea on lausunut, Ruotsissa toimitetaan Valtiopankin painossa Tukholmassa, mutta ei suinkaan ole, kuten komitea on luullut, Valtiopankin hallussa, sillä sen painattamistyön toimittaa painonhoitaja yksityisen sopimuksen nojassa, pankinhallituksen suostumuksella, mutta ilman minkäänlaista kontrollia sen puolelta.

Pankinjohtokunnan siten esiintuomiin syihin ja asianhaaroihin nähden tulivat myöskin Pankkivaltuusmiehet siihen käsi-

tykseen, että Pankin setelipainon ei käy nykyisessä huoneuksesaan ottaminen painaakseen karttapaperia ja karttamerkkejä eikä tehdäkseen muitakaan puheiksi tulleita painamistöitä sekä ilmottivat sen Keisarilliselle Senaatille alamaisella kirjeellä 14 p:nä Tammikuuta 1888, samalla kuin Valtuusmiehet myöskin huomauttivat että, jospa nähtäisiinkin mahdolliseksi paino- huoneuksen lisärakennuksilla laajentaminen niin suureksi, että saataisiin edellä-mainitun painotyön suorittamiseen riittävä tila, niin luultavasti eivät kuitenkaan valtiovaraston menot karttavalöörleistä ja tuosta muusta painotyöstä tulisi vähenemään ehdotetun järjestelmän kautta jo siihen nähden, mitä semmoinen lisärakennus tulisi maksamaan.

8 §.

Siinä kertomuksessa, jonka Suomen Valtiosäätyjen Pankintarkastajat ovat antaneet Suomen Pankin tilasta ja hoidosta vuonna 1887 toimittamastaan tarkastuksesta, ovat Herrat Pankintarkastajat huomauttaneet että se järjestelmä, jota kuluneiden setelien polttamisessa oli siihen asti noudatettu, on huomattu sen puolesta tarkotustaan vaillinaisesti vastaavaksi, että vuoden kuluessa hyvin suuri määrä semmoisia seteleitä oli Pankin holviin keräytynyt, jonkatähden Herrat Pankintarkastajat, vähentääkseen vahingonvaaraa ja pankinvirkamiesten vastuun-alaisuutta niiden setelien säilyttämisestä, ovat ehdottaneet että kuluneiden setelien lukeminen ja polttaminen vastedes toimitettaisiin vähitellen ja olisi Pankkivaltuusmiesten katsontan alainen sekä että polttamisesta tehty pöytäkirja joka kerta pantaisiin Pankin holviin todisteeksi.

Tämän johdosta ja kun Pankkivaltuusmiehistä tuntui toivottavalta että setelien polttaminen, niin järjestettynä kuin Pankintarkastajat olivat ehdottaneet, voitaisiin toimittaa Pankin rakennusryhmän sisäpuolella, etenkin koska uuni, jossa on tulensija ja sen yläpuolella pyöreä putki tulenkestävästä savesta, Pankin taloa rakentaessa on sitä varten sen talousrakennukseen tehty, niin Pankkivaltuusmiehet Toukokuun 14 p:nä 1888 pyysivät Pankinjohtokuntaa, sen tekemän ehdotuksen mukaan, tarkotusta varten uudestaan rakennuttamaan puheenalaisen uunin, joka sentähden ettei se aine, mistä se oli tehty, oikein

Kuluneiden setelien ja makulaturin polttaminen.

kestänyt kovaa kuumentumista, oli aikanaan tapahtuneessa koepoltossa vikaantunut. Kun vasta-mainittua korjaustyötä ei kuitenkaan ehditty päättää 1888 vuoden loppuun, mutta Pankkivaltuusmiehet sentään Pankissa viimeksi-mainitun vuoden Joulukuussa toimitetun puolen vuoden luettelemuksen yhteydessä olivat polttamista varten luetuttaneet eri arvoisia kuluneita seteleitä yhteensä 6,470,200 markan arvosta sekä 89,604 arkkia setelipaperin makulatuuria, niin ne sanotun kuun 22 p:nä Valtuusmiesten ollen katsontaa pitämässä poltettiin tšekäläisessä kaasutehtaassa. Mutta kun Pankin setelinpoltto-uuni Helmikuussa 1889 oli saatu kuntoon-pannuksi siten, että edellä-mainittu tulenkestävästä savesta oleva putki oli vaihdettu rautaretorttiin, joka oli varustettu kaksinkertaisella kannella ja luotettavilla lukoilla, mikä kaikki oli maksanut 1,048 markkaa, niin Pankkivaltuusmiehet saman kuun 21 p:nä koettelivat uunin kelloisuutta siten, että siinä polttivat kuluneita 5 markan seteleitä $\frac{1}{2}$ miljonan markan arvosta. Koska tämän koepolton kautta kävi selväksi, että puheenalainen uuni on tarkotukseensa täydellisesti kelpaava, kun näet se setelimäärä, mikä oli retorttiin pantu, retorttia avatessa seuraavana aamuna huomattiin kokonaan tulen hävittämäksi, niin ovat Pankkivaltuusmiehet sittemmin, sitä myöten kuin kuluneita seteleitä on Pankkiin tullut ja erilleen pantu, luetuttaneet siellä olevan määrän senlaisia seteleitä, jotka heti sen perästä on edellä-mainitussa uunissa poltettu. Siten poltetuista seteleistä on tietoja Pankkivaltuusmiesten pöytäkirjoissa Helmikuun 21, Maliskuun 20, Kesäkuun 14, Elokuun 15, Lokakuun 19 ja Joulukuun 12 p:ltä 1889 sekä Maaliskuun 19, Elokuun 27 ja Joulukuun 10 p:ltä 1890.

g. Lehtinen

9 §.

Hopeaisen ja vaskisen vaihtorahan työmäinen.

Koska Suomen Pankin rahaliikkeen taukoamatta käymässä pitämistä varten huomattiin tarvitsevan lyödä 50 ja 25 pennin arvoista hopearahaa sekä 5 ja 1 pennin arvoista vaskirahaa, niin Pankkivaltuusmiehet, Pankinjohtokunnan esityksestä, kirjeellä 31 p:nä Joulukuuta 1887 ilmoittivat Keisarillisen Senaatin Valtiovarain-toimituskuntaan että tarvitaan

500,000	markkaa	hopearahaa	50	pennin	kappaleita,
300,000	„	„	25	„	„
100,000	„	vaskirahaa	5	„	„
50,000	„	„	1	„	„

jota paitsi Valtuusmiehet, kun sittemmin myöskin 10 pennin kappaleiden varasto näytti tarvitsevan vahvistusta, vasta-mainittuun toimituskuntaan 28 p:nä Elokuuta 1889 lähettämällään kirjeellä ilmottivat tarvittavan

50,000 markkaa vaskirahaa 10 pennin kappaleita.

Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti, Valtiovarain-toimituskunnan Pankkivaltuusmiehille 25 p:nä Tammikuuta 1888 ja 4 p:nä Syyskuuta 1889 laittamain kirjeiden mukaan, antoi Teollisuus-hallitukselle toimeksi edellä-mainitun vaihtoramäärän teettämisen täkäläisessä Rahapajassa Pankkia varten, ja on suurin osa siitä jo lyötynä Pankkiin lähetetty ja sieltä korvaukseksi saatu nimellinen arvo Pankin seteleitä.

10 §.

a) Niinkuin Pankkivaltuusmiesten, viimeksi koossa olleiden Valtiosäätyjen Pankkivaliokunnalle antamassa kertomuksessa mainitaan, ryhdyttiin Marraskuun 30 p:nä ja Joulukuun 3 p:nä 1886 tehdyillä päätöksillä, silloiseen rahalliseen asemaan nähden, semmoiseen yleiseen Suomen Pankin silloin voimassa olleiden korkomääräin alentamiseen, että diskontto-korko määrättiin 4 prosentiksi puhtaista, kolmeksi kuukaudeksi tai lyhemmäksi ajaksi asetetuista asioimisvekseleistä, $4\frac{1}{2}$ prosentiksi kaikista muista vekseleistä ja 5 prosentiksi vekselin-uudistuksista, kuitenkin sillä poikkeuksella vasta-mainituista korkomääräistä, että irtisanottuja pankin-talletuskuitteja ja irtisanotuita tai arvotuita obligatsioneja sekä korkolippuja, joiden kulku aika ei ole kuutta kuukautta pitempi, saisi diskontata alimman korkomäärän eli 4 prosentin mukaan. Korkokanta hypoteekkilainoista ja kassakreditiiveistä määrättiin 4 prosentiksi, kun pantiksi pannaan kultaa ja hopeata, kaluksi tehtyä ja tekemätöntä, Suomen valtion ja Suomen Hypoteekkiyhdistyksen obligatsioneja sekä valtioiden antamia tahi valtion takuulla varustettuja obligatsioneja ynnä pankin-talletustodistuksia, $4\frac{1}{2}$

*Määräyksiä
Pankin vekseli- ja lainausliik-
keestä.
a) Korko-
määrät.*

prosentiksi, kun panttina on muunlaisia obligatsioneja, semmoisten laitosten osakkeita, jotka ovat julkisen silmälläpidon alaisia ja säännöllisesti julkaisevat tilinasemansa, sekä kiinnetettyjä velkakirjoja kuin, myöskin, mitä hypoteekkilainoihin tulee, kun panttina on Suomen jyviä, rautaa tai puutavaroita, sekä 5 prosentiksi kun panttina on muunlaisia osakkeita ja, mitä hypoteekkilainoihin tulee, kun on panttina muitakin tavaroita, jotka luetellaan voimassa olevan Pankinohjesäännön 19 §:än e. momentissa.

Sen ohessa pysytettiin kassakreditivien pääsymaksu sinä $\frac{1}{4}$ osana prosenttia, joksi se maksu oli alennettu Maaliskuun 27 p:nä 1886 tehdyllä määräyksellä.

Siten säädetyt korkomäärät pysytettiin muuttamatta vuoden 1887 ajan ja määrättiin saman vuoden 26 p:nä Marraskuuta olemaan voimassa myöskin Tammikuun 1 p:stä 1888.

Kysymys korkomääristä otettiin sentään jo Helmikuun 29 p:nä 1888 uudestaan Pankinjohtokunnan kanssa yhdessä keskusteltavaksi. Koska Pankin lainan-anto, joka aina siitä asti kuin korkoa Joulukuussa 1886 alennettiin, oli ollut nousmassa päin, yhä edelleenkin nousi, kun taas samaan aikaan ulkomaan rahalla maksettavain valtion-arvopaperien säästö sekä ulkomaiset konttokurantit olivat vähenneet, jonka tähden myöskin setelireservi oli melkoisesti pienentynyt, oli Pankinjohtokunta, saattaakseen aikaan kohtuutta lainan-annossa, sillä kuitenkin tekemättä haittaa yritteliäisyydelle, äsken-mainitun Helmikuun 24 p:nä pankinkonttoreille lähettämällään kiertokirjeellä huomauttanut välttämätöntä olevan kieltäytyä vastaanottamasta tahi ainoastaan hyvin valitsemalla vastaanottaa n. k. kulutus- ja lainausveksleitä, vaan ei kuitenkaan vähentää niiden vekselien diskonttausta, jotka edustavat todellisia kauppaasioita tahi joista saatava arvo on aiottu tulemaan liiketoimen hyväksi. Siihen nähden, että Venäjän kurssi silloin yhä pyrki laskemaan, oli Johtokunta sitä paitsi, estääkseen peljättyä Venäjän arvopapereilla keinottelemista, määrännyt että suurempia lainoja ei saisi sellaisten paperien vakuutta vastaan konttoreista antaa erittäin sähkösanomalla kysymättä, jota vastoin konttorit voisivat kysymättä antaa pienempiä lainoja lainausmaksassa olevain perustusten mukaan. Edellä-mainitussa kes-

kustelussa oltiin myöskin yksimieliset siitä, että ei korkomäärään nostamisella päästäisi sillä tarkotetun määrän perille, nimitäin lainan-annon vähentämiseen, koska Pankin varoja etupäässä tarvittiin silloisen kovan kurssin-laskeutumisen johdosta lisääntyneen Venäjältä-tuonnin kannattamiseen, jota tuontia ei olisi voitu pienenalaisella korkojen nostamisella ehkäistä, jota paitsi myöskin sattuneet epäedulliset Venäjälle-vienti olot melkoisesti vaikuttivat Pankin säästön vähentymiseen. Mainittuihin asianhaaroihin katsoen ja kun vuoden puutavarain-viennin toivottiin tulevan hyvän sekä tuovan maahan kultavarvoja enemmän kuin lähinnä edellisinä vuosina, jättivät Pankkivaltuusmiehet ne toimenpiteet voimassa olemaan, joihin Johtokunta oli asiassa ryhtynyt.

Kun maamme raha-asema kesän perästä oli käynyt suotusammaksi, johon etupäässä oli vaikuttanut sekä Venäjän kurssin uudestaan nouseminen että myöskin ne verrattain hyvät tulokset, mitkä puutavarain-vienti oli antanut, niin ei katsottu yleisempää diskonttokoron kohottamista toistaiseksi tarpeen vaatimaksi, vaikka Pankin vekselisalkku virkeämmän liiketoiminnan takia yhä oli kasvamassa. Sitä vastoin korotettiin, 20 p:nä Marraskuuta tehdyllä päätöksellä Pankinjohtokunnan esityksestä, korkomäärä vekselin-uudistuksista $5\frac{1}{2}$ prosentiksi, jonka ohessa kassakreditivikorkoa samana päivänä osittain nostettiin niin, että se määrättiin $4\frac{1}{2}$ prosentiksi kassakreditiiveistä, joiden panttina on pankin-talletustodistuksia sekä valtioiden antamia tahi valtion takuulla varustettuja obligatsioneja, niihin kuitenkin lukematta Suomen valtion ja Suomen hypoteekkiyhdistyksen obligatsioneja, 5 prosentiksi kun panttina on muunlaisia obligatsioneja ja semmoisten laitosten osakkeita, jotka ovat julkisen silmälläpidon alaisia ja säännöllisesti julkaisevat tilinasemansa, sekä $5\frac{1}{2}$ prosentiksi kun panttina on muunlaisia osakkeita. Samalla korotettiin kassakreditiiveistä oleva pääsymaksu $\frac{1}{2}$ prosentiksi, jota vastoin korkomäärät kassakreditiiveistä, jotka on myönnetty kullon ja hopean, Suomen valtion ja Suomen hypoteekkiyhdistyksen obligatsionien sekä kiinnitettyin velkakirjain panttia vastaan, pysytettiin sen suuruisina kuin olivat siihen asti olleet. Mainitun kassakreditiiveistä suoritettavan pääsymaksun korotuksen vaikutti se, että nimelli-

sesti myönnettyistä kassakreditiiveistä tavallisesti vaan puolet määrät on Pankista otettu, joka Pankin setelin-annollekin haitallinen seikka näytti osottavan kassakreditiivien olevan liian halpoja. Syytä hypoteekkilainain koron nostamiseen silloin ei katsottu olevan.

Ne korkomäärät, jotka Pankkivaltuusmiesten edellä-mainittuin 26 p:nä Marraskuuta 1887 ja 20 p:nä Marraskuuta 1888 tekemäin määräysten perustuksella olivat voimassa viimeksi-mainitun vuoden lopussa, päätettiin 8 p:nä Joulukuuta myöskin olemaan voimassa Tammikuun 1 p:stä 1889 toistaiseksi sekä olivat muuttamatta noudatettavana aina Maaliskuun 17 p:ään 1890, jolloin Pankkivaltuusmiehet siihen katsoen, että siihen aikaan vilkas liiketoiminta ja siitä johtuva lisääntynyt rahainkysyntä olivat saattaneet yleisen korkokannan nousemaan, katsoivat olevan syytä $\frac{1}{2}$ prosenttia korottaa Pankin sekä diskontto- että lomparttikorkoa, viimeksi-mainittua kuitenkin ainoastaan mikäli sitä ei ollut korotettu jo Pankkivaltuusmiesten edellä-kerrotulla, 20 p:nä Marraskuuta 1888 tekemällä säädöksellä. Puheenalaisella toimenpiteellä, johon Pankinjohtokunnan esityksestä ryhdyttiin ja jonka kautta diskonttokorko määrättiin $4\frac{1}{2}$, 5 ja 6 prosentiksi sekä korkomäärät eri lajeista hypoteekkilainoja ja kassakreditiiveja $4\frac{1}{2}$, 5 ja $5\frac{1}{2}$ prosentiksi, ei tarkotettu lainain antamisen vähentämistä, vaan päin vastoin sitä, että Suomen Pankki pääsisi, samoin kuin yksityis-pankitkin, hyväkseen käyttämään tulleita suotusia kauppaoloja ja niiden tuottamaa suurempaa kauppavoittoa. Sen ohessa määrättiin, yksityispankkien vekselien Suomen Pankissa edelleen-diskonttauksen helpottamiseksi, että niitä vekseleitä, ellei niiden jäljellä oleva kiertoaika ole kuutta kuukautta pitempi, saisi diskontata alimmasta korkomäärästä eli $4\frac{1}{2}$ prosentista, jota paitsi määrättiin että ulkomaan rahalla maksettavain vekselien ostossa, joiden kiertoaika ei mene yli kolmen kuukauden, korkomäärä olisi niitä rahanlajia varten, joille kolmen kuukauden kurssi merkitään, ylimenevältä ajalta laskettava 4 prosentiksi sekä samaksi määräksi ylimenevältä ajalta niistä vekseleistä, joiden rahalajille ainoastaan avista-kurssi merkitään, ei kuitenkaan ruplavekseleistä, joista on erittäin säädetty.

Loppupuolella vuotta Pankkivaltuusmiehet sentään näkivät olevan syytä vieläkin nostaa Pankin korkomääriä. Kun vuoden puuvienti sen kovan hinnan-alennuksen vuoksi, mikä yhtäkkiä oli alkanut ulkomaan puutavara-markkinoilla, tuli hyvin epäedullinen, niin yksityispankit, voidaksensa tyydyttää puutavarain-viejäin siitä syystä lisääntynyttä krediitintarvetta, olivat ruvenneet yhä enemmän turvautumaan Suomen Pankkiin. Estääkseen kovin suurta rahan-ottoa, jonka kautta Pankki olisi voinut joutua siihen vaaraan, ettei olisi voinut oikein tyydyttää omia liiketuttujaan, määräsivät Pankkivaltuusmiehet Lokuun 6 p:nä, Pankinjohtokunnan esityksestä, että korko hypoteekkilainoista olisi: 5 prosenttia kun pantiksi pannaan kultaa ja hopeata, Suomen valtion ja Suomen Hypoteekkiyhdistyksen obligatsioneja sekä valtioiden antamia tai valtion takuulla varustettuja obligatsioneja, maamme yksityispankkien antamia talletustodistuksia ynnä kiinnitettyjä velkakirjoja, sekä $5\frac{1}{2}$ prosentiksi kun on panttina muunlaisia obligatsioneja, kotimaan osakkeita, joilla on vakaantunut arvo, Suomen puutavaroita sekä Suomen ja ulkomaan maanviljelystuotteita, teoksia ja tavaroita, joita pankinohjesäännön 19 §:än e. momentin mukaan saapi lainottaa. Kassakreditiiiveistä, joita annettaisiin muita vasta-luelteltuja vakuuksia paitsi tavaroita vastaan, olisi korko laskettava niinkuin hypoteekkilainoista. Sitä paitse määrättiin että korkoa pankintalletustodistuksista, jotka Pankissa diskontataan ja joiden jäljellä oleva kiertoaika ei ole kuutta kuukautta pitempi, maksettaisiin 5 prosentin mukaan. Muun puolesta taas jäi diskonttokorko toistaiseksi muuttamatta. Mutta koska Pankin seteli-reservi, viimeksi-mainitusta lainauskoron nostamisesta huolimatta, Lokakuun aikana alentui noin 4 miljoonaa markkaa, näkivät Valtuusmiehet Marraskuun 17 p:nä olevan syytä vieläkin kauttaaltaan nostaa korkomääriä, jotka Pankinjohtokunnan ehdotuksen mukaan silloin määrättiin olemaan, diskonttokorko 5, $5\frac{1}{2}$ ja 6 prosenttia sekä lomparttikorko $5\frac{1}{2}$ ja 6 prosenttia.

b) Lainaus- ja maksuajoista ovat Pankkivaltuusmiehet Marraskuun 26 p:nä 1887 määränneet, että pisin maksuaika kotimaan vekseleille ja muille krediittipapereille, jotka Pankkiin ostetaan tai siellä diskontattavaksi hyväksytään, on oleva kuusi kuukautta, ja samanlaisille ulkomaan vekseleille kolme

b) Lainaus- ja maksuajat.

kuukautta, ollen kuitenkin Pankilla oikeus poikkeustiloissa ostaa ulkomaan vekseleitä, joiden maksuaika on pitempikin ja enintään kuusi kuukautta; pisin lainaus-aika hypoteekkilainoille määrättiin kuudeksi kuukaudeksi, ollen Pankinjohtokunta kuitenkin oikeutettu poikkeustiloissa ulottamaan sitä aina kahteen-toista kuukauteen asti, ja pisin aika kassakreditiivi-sopimuksille yhdeksi vuodeksi.

Nämä määräykset on Pankkivaltuusmiesten päätöksissä Joulukuun 8 p:ltä 1888 sekä Maaliskuun 17 ja Marraskuun 17 p:ltä 1890 pysytetty muuttamatta muuten, paitsi että kassakreditiivien lainausaika viime-mainittuna päivänä määrättiin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

e) Panttien
lainausarvo.

e) Lainain korkeimman määrän, joka voimassa olevan pankin-ohjesäännön mukaan kelpaavia panttia vastaan saataisiin Pankista antaa, määräsivät Pankkivaltuusmiehet Marraskuun 26 p:nä 1887: kullasta ja hopeasta sekä Suomen valtion ja Suomen Hypoteekkiyhdistyksen obligatsioneista 5 prosenttia vähemmäksi kuin niiden pörssihinnaksi kulloinkin on merkitty, sekä pankin-talletuksista 5 prosenttia vähemmäksi kuin talletettu pääoma on; Venäjän ja muiden valtioiden obligatsioneista sekä hyvistä, metalli-arvoaineilla maksettavista kuntain obligatsioneista, viisitoista prosenttia vähemmäksi niiden pörssihintaa, sekä Venäjän paperirahalla maksettavista valtion-arvopapereista ja muista obligatsioneista, oman maan yhtiöiden osakekirjoista, joilla on huomattu olevan vakaantunut myyntiarvo, sekä senlaatuisista koti- ja ulkomaan maanviljelystuotteista, teoksista ja tavaroista, jotka kaupassa käyvät ja luultavasti eivät ole pilaantumisen alaisia, enintään 75 prosentiksi niiden pörssikurssista tai käyvästä hinnasta.

Nämä säädökset erilaatuisten panttien lainausarvosta on Pankkivaltuusmiesten päätöksellä Joulukuun 8 p:nä 1888 määrätty edelleenkin noudatettaviksi.

d) Toimitus-
palkkio Pan-
kin osotuksis-
ta ja taksa tal-
letetusta ta-
varasta.

d) Edellä-mainituissa säännöksissä Marraskuun 26 p:ltä 1887 ja Joulukuun 8 p:ltä 1888 Pankkivaltuusmiehet määräsivät että toimituspalkkio Pankin maksun-osotuksista laskettaisiin $\frac{1}{20}$ prosentin mukaan, ollen vähin toimituspalkkio 10 penniä, sekä kuukautinen maksu talletetusta tavarasta 3 markaksi yhdeltä kuutiojalalta ja 50 penniksi kultakin kuutiojalalta siitä eteen-

päin. Viimeksi-mainittuun taksaan nähden määrättiin Loka-kuun 6 p:nä 1890 että yhdestä kuutiojalasta maksettaisiin sama määrä kuin sitä ennenkin, jota vastoin maksu jokaisesta kuutiojalasta siitä eteenpäin olisi, kovin paljo tilaa vievään esineiden Pankkiin tallettamisen estämiseksi, korotettava 1 markaksi 50 penniksi kuukaudessa.

11 §.

Jotta Pietarin konttorille kävisi mahdolliseksi tarpeen vaatiessa lisätä ruplakassaansa, joka silloin kuin ennalta arvaamattomia suurempia rahan-ottoja tapahtuu on näyttänyt olevansa riittämätön, ovat Pankkivaltuusmiehet, Pankinjohtokunnan esityksestä, Elokuun 12 p:nä 1889 valtuuttaneet mainitun konttorin S:t Petersburger Privat Handelsbank nimiseen Pankkiin panttaamaan 100,000 ruplaa Suomen 1859 vuoden valtiolainan obligatsioneja 75,000 ruplan kassakreditiviin vakuudeksi.

*Toimenpide
Pietarin
konttorin Ru-
plakassan
vahvistamis-
ta varten.*

12 §.

Pankinjohtokunta on Joulukuun 30 p:nä 1889 Pankkivaltuusmiehille lähettämässään kirjeessä huomauttanut liikkeen lisääntyneen Pankin vaihtokonttorissa niin, että konttoria ei voi tyydyttävästi hoitaa sitä varten oleva, vakinaista palkkaa nauttiva kassööri, sekä senvuoksi ehdottanut, että toinen vaihtaja-kassööri toistaiseksi otettaisiin Pankkiin 1 p:stä Kesäkuuta 1890 ja saisi ylimääräistä palkkiota 250 markkaa kuussa, sekä että puheiksi-tullut kassööri saisi pitää hallussaan 75,000 markan suuruista kassaa. Vaihtokonttorin huoneuksen tämän johdosta tarpeellista laajentamista varten Pankinjohtokunta sen ohessa esitti että Johtokunta valtuutettaisiin mainittuun huoneukseen yhdistämään ja tarkotusta varten sisustamaan sen vieressä olevan entisen arkistohuoneen, Arkkitehti K. G. Nyströmin tekemän piirustuksen ja siihen liitetyn, 2,520 markkaan nousevan kustannusehdotuksen mukaan. Kun puheenalainen esitys Pankkivaltuusmiehistä näytti olevan aivan asianhaaran vaatima, niin Pankkivaltuusmiehet sen vuoksi pyysivät kirjeellä 4 p:ltä Tammikuuta 1890 Keisarilliselta Senaatilta että Pankkiin 1 p:stä Kesäkuuta mainittuna vuonna saataisiin toistaiseksi

Toisen vaihtaja-kassöörin ottaminen Pankkiin.

ottaa ylimääräiselle vuosirahan-säännölle toinen vaihtaja-kassööri, joka saisi palkkiota 3,000 markkaa vuodessa, laskuerahdysrahat siihen luettuina, sekä että se kassa, mikä on oleva mainitun kassöörin hallussa, määrättäisiin 75,000 markaksi. Sittekuin Keisarillinen Senaatti Tammikuun 22 p:nä 1890 Pankkivaltuusmiehille samana päivänä lähetetyn kirjeen mukaan oli tämän esityksen hyväksynyt, ovat Pankkivaltuusmiehet valtuuttaneet Pankinjohtokunnan panettamaan toimeen vaihtokonttorin edellä-olevalla tavalla ehdotetun muutosrakennuksen.

13 §.

*Toimenpide,
joka koskee
avoimien tal-
letusten vas-
taanottamis-
ta Pankkiin.*

Sen määräyksen mukaisesti, mikä on 6 §:ssä armollista asetusta Toukokuun 28 p:ltä 1889, joka koskee muutamia muutoksia ja lisäyksiä Suomen Pankin ohjesääntöön 27 p:ltä Kesäkuuta 1878 ja Pankille 12 p:nä Huhtikuuta 1886 annettuun vuosirahan-sääntöön, on Pankinjohtokunta antanut Pankkivaltuusmiesten tutkittavaksi ja vahvistettavaksi:

1:ksi) ehdotuksen minkälaisia talletustodistuksia avoimista talletuksista olisi annettava sekä mitä ehtoja ja määräyksiä niiden talletusten varalta olisi tehtävä;

2:ksi) kaavan niiden arvopaperien luetteloa varten, jotka Pankkiin avoimina talletuksina annetaan, sekä

3:ksi) ehdotuksen miten avoimista talletuksista on pidettävä kirjaa.

1 kohdassa mainitun ehdotuksen mukaan tulisi arvopaperien säilytysmaksu olemaan, vuodelta laskien, kymmenesosa prosenttia paperien talletustodistuksessa mainitusta arvosta tämän maan rahassa, tasotettuna kun murtoluku syntyisi lähimmäksi täydeksi sadaksi markaksi, ja olisi mainittu maksu suoritettava talletusajan pituudesta huolimatta vähintään kolmelta kuukaudelta eikä pienempää maksua kuin viisi markkaa laskettava.

Syyskuun 21 p:nä 1889 Pankkivaltuusmiehillä oli puheenalainen asia keskusteltavana esillä, ja hyväksyivät Valtuusmiehet silloin nuo ehdotukset. Mutta Pankkivaltuusmiehet katsoivat sen ohessa olevan syytä pyytää Pankinjohtokuntaa, sittekuin tästä liikkeen-haarasta on saatu kokemusta, Valtuusmiehille

ilmottamaan olisiko tarvis tehdä mitään muutosta puheenalaisiin määräyksiin, erittäinkin mitä tulee avointen talletusten säilyttämisestä otettavaan provisioniin.

Kun Pankki lyhyessä ajassa sai vastaanottaa melkoisen joukon avoimia talletuksia, huomattiin sentään toivottavaksi että, sellaisten talletusten hoidosta ja kirjanpidosta olevan runsaan työn helpottamiseksi, koetettaisiin tehdä tässä kohden noudatettavaksi otettu menettelytapa mutkattommaksi. Sen tähden käskettiin ensimmäisen kamreerin Steniuksen mennä Tukholmaan ja Kööpenhaminaan hankkimaan selkoa siitä, miten avointen talletusten liikkettä sikäläisissä pankkilaitoksissa hoidetaan. Sittekuin ensimmäinen kamreeri Stenius viime Syysskuussa oli suorittanut mainitun tehtävänsä, on asian perille-ajaminen jäänyt toistaiseksi, kunnes on tullut se ehdotus avoimen talletusliikkeen lopullisesta järjestämisestä, joka Pankkivaltuusmiehillä on Pankinjohtokunnalta odotettavana.

14 §.

Vuosina 1888 ja 1890 ovat Pankkivaltuusmiehet käsitelleet yhteensä 20 hakemusta, joissa pyydetään maksuajan pitenntystä, akordia ja muita helpotuksia. Kaikki nämä hakemukset, joista 6 tulee vuotta 1888, 5 vuotta 1889 ja 9 vuotta 1890 kohti, on joko muuttamatta tai ehdoilla ja lisämääräyksillä hyväksytty. Puheenalaisista asioista lienee erittäin mainittava kaksi yksityisille velallisille Tammikuun 7 p:nä 1889 ja Elokuun 20 p:nä 1890 myönnettyä akordia Pankin saatavista, joista edellinen on pääomaltaan 149,485 markan 35 pennin ja jälkimmäinen 40,500 markan suuruinen.

Toimia, jotka koskevat yksityisten henkilöiden sitoumuksia Pankkia kohtaan.

15 §.

Säätyjen Pankintarkastajat tai niiden asianomaiset varamiehet ovat määrääjoilla toimittaneet Suomen Pankin voimassa olevassa ohjesäännössä määrätyt tilintarkastukset ja sen jälkeen Pankkivaltuusmiehille antaneet kertomukset näistä toimituksista sekä niissä tehdyt pöytäkirjat. Mitään varsinaiustuksia mtuksia Pankin hoitoa vastaan tilintarkastajat eivät ole tehneet, vaan ainoastaan huomauttaneet muutamia seikkoja ja lausuneet

Pankin tarkastukset.

toivomuksia, jotka on Johtokunnalle tiedoksi aunettu. Pankintarkastajain antaman puoltosanan mukaan ja pankin ohjesäännön 117 §:n nojassa ovat sen perästä Pankkivaltuusmiehet Suomen Valtiosäätyjen puolesta antaneet Pankinjohtokunnalle vastuunvapauden vuodelta 1887 Huhtikuun 23 p:nä 1888, vuodelta 1888 Huhtikuun 23 p:nä 1889 ja vuodelta 1889 Huhtikuun 18 p:nä 1890.

16 §.

Luettelemuksista, jotka on pidetty.

a) Pääkonttorissa.

a) Suomen Pankin voimassa olevan ohjesäännön 111 §:n määräysten mukaisesti ovat Pankkivaltuusmiehet vuosina 1888, 1889 ja 1890 kahdesti vuodessa toimittaneet Pankin holvissa olevan pääkassan ja Pankissa säilytettyjen vekselien, velkakirjain ja panttien luettelemuksen, jonka ohessa Pankkivaltuusmiehet myös ovat luetelleet pääkonttorin käsikassat.

Nämä luettelemukset on toimitettu seuraavina aikoina:

vuonna 1888 ensimmäineu luettelemus Elokuun 20, 21, 23—25 ja 27 päivänä ja toinen Joulukuun 11—15, 17 ja 18 päivänä;

vuonna 1889 Elokuun 13—17 sekä Joulukuun 11—14 ja 16 p:nä ja

vuonna 1890 Elokuun 25—30 sekä Joulukuun 8—13 p:nä.

Näissä luettelemuksissa on kassat huomattu Pankin kirjain kanssa yhtäpitäviksi.

b) Maasentukonttoreissa.

b) Mitä tulee Pankin haarakonttoreihin, niin ovat Pankkivaltuusmiehet, antaessaan määräyksiä Valtuusmiesten valitsemille diskontto-komiteain jäsenille, samalla kehottaneet näitä jäseniä toimittamaan säädetyt luettelemukset konttoreissa keran kuukaudessa aikoina, jotka he itse saavat mielensä mukaan joka kerta erittäin määrätä.

Sitä paitsi ovat tarkasteluja toimittaneet:

Turun konttorissa 15 ja 16 p:nä Syyskuuta 1889 Pankintirektööri Charpentier;

Porin konttorissa Tammikuun 29—Helmikuun 1 p:nä 1890 Pankintirehtööri Charpentier;

Viipurin konttorissa Tammikuun 24—27 p:nä 1889 Pankintirehtööri Charpentier;